



# FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

Ravshanova Xafiza  
Komilovna

*Sam Du O'z. FPI magistranti*  
*Sam. Vil Payariq tumani 6-son DMTT tarbiyachisi.*  
*+998996235311 xafizaravshanova340@gmail.com*

## MAKTABGA TAYYORLOV GURUHI TARBIYACHILARING FASBIY KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH – IJTIMOY ZARURAT SIFATIDA

**Annotatsiya:** Maqola 6-7 yoshidagi bolalarni xar tomonlama rivojlantirishda, ularni maktabga tayyorlashda tarbiyachining o'zni haqida, maktabga tayyorlov guruhi tarbiyachisi bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida nimalarga ahamiyat berishi kerakligi haqida, ularda kasbiy kompetentlikni rivojlantirish haqida fikr yuritilgan.

**Kalit so'zlar:** Tarbiyachi, ta'lim, tarbiya, kasb, mahorat, faoliyat, o'z ustida ishlash, hayot davomida o'qish.

Bugungi kunda barcha sohalarda bo'lgani kabi ta'lim sohasida ham bir qator o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Biz bilamizki, ta'lim sohasining "poydevor" qismi, ya'ni boshlang'ich negizi bu Maktabgacha ta'lim sohasi hisoblanadi. Poydevori mustahkam inshoot bardavom bo'lganidek maktabgacha ta'lim sohasida ham ta'lim jarayoni yaxshi amalga oshirilsagina, ta'lim tizimi taraqqiyot cho'qqisiga erishadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi sifatli ta'lim esa tarbiyachi va uning kasbiy kompetensiyasiga bog'liq. Xususan maktabga tayyorlov guruhi tarbiyachilari bu borada yuqori kasbiy kompetentlikka ega bo'lishi zarur. Shu sababli ham O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Maktabgacha ta'lim sohasiga oid bir qator qaror va farmonlar tasdiqlamoqda. . Bularga misol qilib, 2016-yil 29-dekabrda "2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-2707 sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan 8-dekabr 2018-yil „Bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlashga bosqichma-bosqich o'tish chora-tadbirlari to'g'risida“ gi 999-sonli qarori, bu qarorga o'zgartirishlar kiritilishi natijasida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan 9-mart 2020-yil „Bolalarni boshlang'ich ta'limga



majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 132-sonli qarori, shuningdek, 132-sonli qarorga o'zgartirishlar kiritilishi natijasida vujudga kelgan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan 10-fevral 2022-yil „Bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 66-sonli qarori ni misol qilib olsak bo'ladi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga ta'lim berish va ularni maktab talimiga muvaffaqiyatli tayyorlash uchun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi, va aynan 6-7 yoshli bolalarni maktabga tayyorlash uchun "Ilm yo'li" variativ o'quv dasturlari ishlab chiqildi Bu qaror va farmonlar shuni ko'rsatib turibdiki maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berish xususan 6-7 yoshli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash juda muximdir. Bunday masulyatli vazifa esa o'z – o'zidan maktabgacha ta'lim tarbiyachisining vazifasidir.

Maktabgacha ta'limdagi yangicha o'zgarishlar tarbiyachilarga maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish metodlari va shakllarini tanlab olish erkinligini beradi. Zamonaviy o'qitishning asosiy natijasi bo'lib shu narsa hisoblanadiki, bunga ko'ra bola uning rivojlanishiga va hayotiy vaziyatlarda qo'llay olishiga qanchalik yordam bera oladigan nimalarni o'zlashtirgani e'tiborga olinadi. Pedagog tomonidan tanlab olingan o'qitish shakllari intellektual jarayonlarning shakllanishiga yordam berishi, masalalarni ijodiy hal qilish-uchun shart-sharoitlarni yaratishi, mustaqillikni va ma'suliyatni o'rgatishi, bolalarni o'z xulq-atvorini boshqarishni o'rgatishi lozimdir.

Hozirgi zamon tarbiyachi pedagogning asosiy fazilatlaridan biri o'z kasbiga sadoqatliligi, g'oyaviy e'tiqodliligi, o'z kasbini sevishi, bu kasbga bo'lgan cheksiz sadoqat tarbiyachi-pedagogni boshqa kasb egalaridan ajratib turadi. Chunki maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim- tarbiya ishining yuqori saviyada olib borilishi faqat pedagogga, uning kasbiy tayyorgarligiga bog'liq. Tarbiyachi shaxsiga qo'yiladigan muhim talablardan biri shuki, u o'zi ta'lim berayotgan fanlarni chuqur bilishi, ta'limiy faoliyat metodikasini o'zlashtirib olgan bo'lishi zarur. O'tkazayotgan xar bir ta'limiy faoliyatini qiziqarli qilib bolalarga yetkaza olishi, bolalarni o'rganayotgan mashg'ulotga nisbatan qiziqishini oshiradi. Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyachilari shuni ko'zda tutish kerakki, maktabgacha ta'limga qamrab olingan va maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qatnamagan bolalarning rivojlanish darajasi sezilarli ravishda farqlanadi. Aynan mana shuning uchun ham kelgusi barcha ishlar asosiga, har bir tarbiyalanuvchining individual qirralari va intellektual imkoniyatlari sinchiklab o'rganilishi qo'yilishi zarur bo'ladi. Eslatib o'tamizki, o'qitish va tarbiyalash tizimi ham maktabgacha ta'lim tashkilotida, ham oilada bolalar faoliyatining istalgan turi ko'rinishida, shu jumladan, o'quv mashg'ulotlarida o'yinlardan foydalanish negizida olib borilishi lozim. Maktabga tayyorlov guruhi bolalarning o'qitilishini tashkil etish mazkur guruhlarda individual, hamkorlikdagi mashg'ulotlar yoki rivojlanish markazlarida kichik guruhlar bo'yicha didaktik va rolli o'yinlar, kuzatishlar, tajriba qilish shaklida olib borilishi mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyachilarining kasbiy kompetensiyasi va uning mahorati ularni takomillashtirishning yo'llari va usullari haqida bir qancha olimlar tadqiqot ishlarini olib borganlar. Jumladan D.N.Arzikulov tomonidan bolani maktabga tayyorlash ning o'ziga xos xususiyatlari



tahlil qilingan. Mazkur tadqiqotda pedagog-tarbiyachilarning o'z-o'zini anglash faoliyatini rivojlantirish haqida fikr yuritilgan. SHuningdek, pedagoglar uchun kasbiy-axloq, tashkilotchilik, o'z faoliyatini muntazam tahlil qilish, refleksiya, ijodkorlik ko'nikmalari nihoyatda zarurligi ta'kidlab o'tilgan.

N.K.Kuzminaning[3.16-123b], izlanishlarida pedagogik mahorat, uni rivojlantirish jarayonlari, talabalarni pedagogik faoliyatga yo'naltirish imoniyatlari har tomonlama tahlil qilingan. U pedagogik faoliyatning samaradorligini ta'minlash uchun mahorat va ijodkorlikning zarurligini ta'kidlaydi. Olimaning ta'biricha, pedagogning kasbiy layoqati quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

1. Tayyorlov guruhida bolani faoliyati istiqbolini bashorat qila olish;
2. O'zining pedagogik faoliyatini loyihalashtira olish;
3. Tashkilotchilik;
4. Muloqotga kirishuvchanlik va atrofdagilar bilan aloqa o'rnatish kabilar haqida o'z qarashlarini aytib o'tishgan.

Maktabga tayyorlov guruhi tatbiyachilarining mahoratini oshirish uchun ularning kasbiy kompetensiyasini takomillashtirish uchun ularda o'z ustida ishlash, hayot davomida o'qish, ilg'or pedagogik tajribalarni o'zlashtirish, malaka oshirish kurslarini tizimli va uzluksiz amalga oshirish, ilmiy faoliyatga yo'naltirish kabijarayonlarni tadbiq qilishimiz zarur.